
Rad sa znanstvenoga skupa
UDK 050 Kaj : 821.163.42'282 (091)
Primljeno 2008-11-18

POTICAJNA ULOGA ČASOPISA KAJ U OBNOVI I REAFIRMACIJI SUVREMENE, NOVOKAJKAVSKE KNJIŽEVNOSTI

Božica Pažur, Zagreb

Sažetak

Kontinuitet kajkavske književnosti – odzrcaljujući stanje duha i jezika u našoj suvremenosti - jedna je od primarnih uloga Kaja u četrdeset godina časopisnog kontinuiteta, njegova znanstvenog i publicističkog bavljenja cjelovitom umjetničkom, jezičnom i kulturno-povijesnom podlogom svih hrvatskokajkavskih krajeva kao temeljnim vrijednostima cjelokupne hrvatske kulture i znanosti.

Hijerarhijski, polazišno mjesto književnosti istaknuto je i u podnaslovnoj odrednici Kaja - časopisa za književnost, umjetnost, kulturu - te u početnom mjestu UDK broja koji označava: hrvatsku književnost.

Tematski krugovi starije i novije kajkavske književnosti (uz onaj povijesnoumjetnički) temelji su Kajeve uređivačkoga koncepta od samoga početka 1968., kad ga je kao časopis za kulturu i prosvjetu pokrenuo književnik Stjepan Draganić.

Pokretanje časopisa Kaj poklapa se upravo s razdobljem revitalizacije hrvatsko-kajkavske književnosti (pogotovu “pokreta suvremenoga kajkavskoga pjesništva”) te niza manifestacija (recitala) na širem kajkavskom govornom području.

Dijakronijski bogata, ili reprezentativna kajkavska književna građa – u uvjetnoj razdobi na tzv. stariju i noviju književnost - prezentirana je u raznolikim tipovima tekstova i izdanja, i to u primarnom i sekundarnom kajkavskom korpusu raznolikih žanrova.

Želeći sa suvremenoga stajališta reafirmirati kajkavski kontinuitet književnih žanrova, Kaj dodatno, od 2000. nadalje – unutar filološkoga programa svoga nakladnika Kajkavskoga spravišća – raspisuje tri poticajna književna natječaja: za kajkavske književne radove učenika srednjih škola RH, za kratku kajkavsku prozu, te natječaj za hrvatski književni putopis (proširujući time književni jezični izbor na čakavštinu i štokavštinu).

Ključne riječi: Kaj – časopisni i koncepcijski kontinuitet; kontinuitet hrvatske kajkavske književnosti; književne antologije, panorame, izbori, tematske cjeline; rubrike; književni natječaji

UVODNE NAZNAKE

U četrdeset godina časopisnog kontinuiteta primarna je uloga Kaja posvjedočiti o kontinuitetu kajkavske književnosti – odzrcaljujući stanje duha i jezika u našoj suvremenosti. Bitno je to naglasiti uzevši u obzir konceptijsku i književnopovijesnu činjenicu Kajeve znanstvenog i publicističkog bavljenja cjelovitom umjetničkom, jezičnom i kulturno-povijesnom podlogom, identitetom svih hrvatskokajkavskih krajeva: slojevitim semantičkim poljem, kako to običavamo reći, upitno-odnosne zamjenice “kaj”, svim onim što kajkavski jezik jest i iz čega je poniknuo.

Polazišno mjesto književnosti istaknuto je i u podnaslovnoj odrednici Kaja kao *časopisa za književnost, umjetnost, kulturu* – u hijerarhijskoj, dakle, postavci područja njegova bavljenja od užega ka širemu (o čemu svjedoči i početno mjesto UDK broja koji označava: hrvatsku književnost – 821.163.42).

Od 1968. godine kad ga je kao *časopis za kulturu i prosvjetu* povijesno i entuzijastički pokrenuo književnik i filmski scenarist **Stjepan Draganić** – od čije smrti bilježimo već navršenih 25 godina - ugledni književnopovijesni analitičari i bibliografi (poput Mladena Kuzmanovića, prije svih) u Kaju su izlučili *tematske krugove starije i novije kajkavske književnosti* (uz onaj povijesnoumjetnički) kao temelje uređivačkoga koncepta.

Razdoblje reafirmacije /revitalizacije hrvatskokajkavske književnosti – pogotovo pokreta suvremenoga kajkavskoga pjesništva – poklapa se upravo s razdobljem pokretanja časopisa Kaj i niz manifestacija (recitala i smotri, te znanstvenih skupova) na širem kajkavskom govornom području. Podsjetimo na raniji serijal skupova Kajkavskoga spravišća u Krapini: “Jezični i umjetnički izraz na kajkavskom tlu” (od 1975.).

U uvjetnosti podjele na tzv. stariju i noviju književnost, dijakronijski bogata, opsežna, ili reprezentativna kajkavska književna građa organizirana je i prezentirana u sljedećim tipovima tekstova i izdanja: antologije, književne panorame / pregledi, izbori / primjeri, tematski svesci časopisa, tematske okosnice (blokovi), rubrike; separati i posebna izdanja unutar biblioteka Kajkavskoga spravišća: Suvremeni kajkavski pjesnici, Mala biblioteka “Ignac Kristijanović”, Kaj & ča: susreti...

Kontinuitet književnoga funkcionalnoga stila kajkavskoga jezika u Kaju možemo pratiti u *primarnom* i *sekundarnom* kajkavskom *korpusu*: a) od raznolike žanrovske realizacije umjetničke kajkavštine (poezija /dječja poezija; prozni tekstovi: ulomci romana, novele, pripovijetke, kratka proza, eseji, putopisi; dramski tekstovi; crtice, zapisi, anegdote; jezični i povijesni dokumenti), do: b) sekun-

darnoga korpusa književno-jezičnih rasprava, studija, članaka, osvrtu, prikaza o njima.

Bogatstvo, raznolikost i mnogobrojnost tekstova tih sadržajno-tematskih izdanja i grupacija – bibliografskom metodologijom i kriterijem *jezik – pisci – djela* – unutar cjelovite 40-godišnje bibliografije Kaja koju obrađuje *Marija Roščić*, prof., dat će konačnu, vjerodostojnu brojku zastupljenosti (takoreći neizbrojive) knjižne građe u njemu.

BIBLIOGRAFSKE NAZNAKE - KORPUS STARIJE, NOVIJE I DJEČJE KAJKAVSKE KNJIŽEVNOSTI U ČASOPISU KAJ

Aludirajući na razloge pokretanja Kaja, među ostalim i kao ostvarenja Krležine želje, Mladen Kuzmanović još 1973. (u “Elementima za tvorbu panorame - Pripomene uz primjere novije kajkavske proze, I”, Kaj, 11-12/1973.) – upravo krležijanskom parafrazom definira kulturni kontekst i elemente njegova nastanka i sudbine kajkavske riječi kao kontekst “našeg knigarskog norchauza”.

U Hrvatskom zagorju, na primjer, u trenutku osnivanja časopisa Kaj nije postojao ni jedan dnevni, ni tjedni, list, a nestalo je i posljednje kulturno-prosvjetno društvo.

U postupku Uredništva koje u prvom broju svoga časopisa – bez ikakve uvodne napomene – objavljuje cjeloviti tekst Krležinog eseja “Lamentacije o našim književnim prilikama u stilu Tomaša Mikloušića plebanuša stenjevečkog” Mladen Kuzmanović¹ uočava “programatsku dimenziju”. Jer, “uredništvo teško da bi pronašlo još jedan tekst koji bi istodobno toliko obvezivao”.

U *prvih pet Kajevidih godišta* Kuzmanović ustvrđuje nekoliko stalnih tematskih krugova, ali i tematskih svezaka, od kojih najreprezentativnijim i najopsežnijim izdvaja *korpus starije kajkavske književnosti*. U tom se korpusu najuspješnije ogleda dr. sc. Olga Šojat kao priređivačica tekstova, autorica uvodnih studija i akribičnih rječnika: od izbora iz Danice zagrebečke, iz kajkavskih pjesmarica, izbora iz djela kajkavskih pisaca (Ignac Kristijanović, Štefan Fuček, Baltazar Adam

¹ M. Kuzmanović: “Elementi za tvorbu panorame – Pripomene uz Primjere novije kajkavske proze (I)”, Kaj, VI, 11-12, 1973., str. 3-4; citirano također u: B. Pažur: “Stjepan Draganić i časopis Kaj” (uz 30. obljetnicu), Kaj, XXXI, 1, 1998., str. 6. “Korpus starije i novije kajkavske književnosti u časopisu Kaj” (s posebnim obzirom na knjiž(ev)no nasljeđe Hrvatskoga zagorja u njemu) analizirala je u istoimenom radu B. Pažur (Hrvatsko zagorje, god. XIII, 1-2, 2007., str. 47-60, Kajkaviana, Donja Stubica, rad sa znanstvenoga skupa “Kajkavsko knjižno blago Hrvatskoga zagorja”, 2006.). S obzirom na istovjetnost teme, u ovome su tekstu zastupljeni temeljni naglasci, pa i neki autoričini ulomci iz navedenoga rada.

Krčelić...), kao i prvih književnih kajkavskih tekstova (npr., *Lysimachus*, prva tiskana isusovačka drama na kajkavskom jeziku), prvih kajkavskih dokumenata – do cjelovitih svezaka o kajkavskim piscima (Ivan Belostenec, Juraj Habdelić, Juraj Mulih), do nezaobilaznog Pregleda starije kajkavske književnosti (Kaj, 9-10, 1975.) i, dodali bismo, otkrića autora *Hipokondrijakuša* Nikole Neralića (Kaj 2-3, i 4/1991.).

Kuzmanović izdvaja i studije, interpretacije i komentare Valentina Putanca, Josipa Vončine, te zaokružene opuse Antuna Šojata, osobito serijal iz 1969. "Kratki navuk jezičnice horvatske" (s primjerima kajkavskoga književnog jezika – uz gramatičko-pravopisne studije), ali i brojne studije Jože Skoka s područja *novije kajkavske književnosti*. Prema tom novijem korpusu Kuzmanović uočava poseban urednički odnos, i to: a) obradom već potvrđenih vrijednosti (kajkavske literature kojima su posvećeni cijeli tematski brojevi, ili većina pojedinih svezaka (Dragutin Domjanić, Mihovil Pavlek Miškina, Fran Galović, Ksaver Šandor Gjalski, Ante Kovačić, Franjo Horvat Kiš, Janko Leskovar, Miroslav Krleža); b) prezentacijom vrlo opsežnoga kruga suvremene kajkavske lirike i sustavnim objavljivanjem dječje kajkavske poezije, te vrlo urgentnim, fragmentarnim ili cjelovitim, tiskanjem vrednijih djela novije kajkavske proze i drame. "Dio obveza prema uvodnoj riječi" (u br. 1, 1968.), smatra Kuzmanović, u takvoj je Kajevoj uredničkoj koncepciji ispunjen.²

Lepezu književnog funkcionalnog stila kajkavskoga jezika u kontinuitetu (od povijesnosti do suvremenosti) u časopisu Kaj možemo pratiti u **primarnom i sekundarnom kajkavskom korpusu tekstova**: dakle, u primarnom kajkavskom književnom stvaralaštvu, s jedne strane, i studijama, književnopovijesnim i teoretskim, te jezično-analitičnim raščlambama o njima i rječnicima, s druge strane.

Kuzmanović, također, u *Elementima... i Pripomenama...*, 1973., naglašava uvjetnost podjele književnosti na **dijalektalnu** (koji termin, uočavamo, uvijek, grafijski, dolazi u zagradi) – kao i uvjetnost podjele na **stariju i noviju** (kajkavsku) književnost. Tim više što ta dva atributa "ne znače nikakve literarne kategorije", već ih valja "shvatiti prvenstveno i jedino kao vremenske koordinate jednog razdoblja kajkavske književnosti" (s prijelomnom, dramatičnom godinom 1836.).

Raspored grupa književne građe u Kajju, prema bibliografskoj shemi dr. Mladena Kuzmanovića (o 5. obljetnici časopisa) izgleda ovako:

STARIJA KAJKAVSKA KNJIŽEVNOST

Tekstovi

Rječnici

² M. Kuzmanović: Ibidem

NOVIJA KAJKAVSKA (DIJALEKTALNA) KNJIŽEVNOST

Poezija

Dječja kajkavska poezija ("Popjevke najmlajših")

Prozni tekstovi (ulomci romana, novele, pripovijetke...)

Dramski tekstovi

Crtice, zapisi, anegdote

DOKUMENTI (jezični i povijesni)

STUDIJE, RASPRAVE, ESEJI, ČLANCI

Jezične studije

Književne studije

(Bibliografija kajkaviana časopisa Kaj, 1968 – 1972, Kaj, 11-12/1973., str. 128)

U bibliografiji "Pet godina Kaja (1978 – 1982)" književni Kajev kajkavski korpus dr. sc. Jelena Očak organizirala je u sljedeće skupine tekstova:

KNJIŽEVNA POVIJEST I FILOLOGIJA

STARIJA KAJKAVSKA KNJIŽEVNOST

SUVREMENA KAJKAVSKA POEZIJA

SUVREMENA KAJKAVSKA PROZA

SUVREMENA KAJKAVSKA DRAMA

DJEČJE KAJKAVSKO PJESNIŠTVO

NARODNA KAJKAVSKA KNJIŽEVNOST I KULTURA.

(Kaj, XVI, 2/1983., U spomen Stjepanu Draganiću", str. 48 – 57)

Posebnost su Kaja tematska – *sintezna izdanja – uglavnom antologije, panorame, pregledi, izbori* (koja nisu samo posebnost i kulturološka vrijednost unutar određene časopisne produkcije nego i u kontekstu temeljnih djela hrvatske književnosti i kulture) – koja izdanja hrvatskokajkavsku književnost bilježe i probiru u njenom neporecivom kontinuitetu. Granice tzv. starije i tzv. novije kajkavske književnosti uvjetne su, zapravo irelevantne – podliježući književno imanentnijim podjelama: *stilskih razdoblja i autorskih poetika* (upućujemo na senzibilnu i strukturno-stilsku motiviranost književnih podjela u *trima antologijama* prof. dr. Jože Skoka koji u svoj obzir prirodno uključuje i korpus usmenoga kajkavskog stvaralaštva, poetskog, dramskog, proznog: *Ogenj reči* (1986.), *Ogerličići reči* (1990.), *Ruožnik rieči* (1999.). Izdvojimo još Skokovu antologiju reprezentativnih kajkavskih ulomaka iz monumentalnoga Krležinoga djela "Fuga kajkavica haeretica" (1993.), kao i jedinstvenu *Antologiju hrvatskoga dječjega kajkavskoga pjesništva* Ernesta Fišera (Kaj, 3-5, 1976.).

Fišerova je antologija ("pa makar i prva takva u svijetu"! – prema riječima njena sastavljača) višestruko usustavljena i višestruko selektivna - s 252 dječje kajkavske pjesme s cjelokupnoga kajkavskoga govornoga područja, donoseći uz primjernu studiju i *prvu cjelovitu suvremenu dječju bibliografiju kajkavianu!*

Prethodila joj je panorama "Kajkavske popjevke najmlajših" (Kaj br. 2, 1971.) – čiji urednički proslav iz 1971. (*s idejom povratka jeziku djetinjstva te šire i sustavnije nazočnosti u školama*) možemo smatrati **prvim javnim zauzimanjem za kajkavštinom u redovitoj nastavi!**

Ukratko, cjelovitošću fenomena dječje kajkavske književnosti Kaj se bavi, takorekuć, od svojih početaka (od 1969.), zahvaćajući taj fenomen troslojno, u tri korpusa: *primarno* – kao korpus hrvatske dječje kajkavske književnosti – onaj koji su ispisala djeca osnovnoškolske dobi, ujedno opsegom i tematsko-estetskom raznolikšću najizrazitiji; *korpus starije kajkavske književnosti za djecu*; *sekundarno* – korpus novije kajkavske književnosti za djecu, koji je tek posredno raspoznatljiv unutar opusa suvremene kajkavske književnosti, a najčešće u samostalnim književnokritičkim napisima, studijama, ili popratnim esejima primarnih literarnih korpusa.³

Prema analitičnoj informaciji o Kajevim časopisnim tematskim područjima,⁴ Kaj je već u prvih deset godina objavio 569 dječjih kajkavskih pjesama 456 autora, dok je u biblioteci Kajkavskoga spravišća "Popjevke najmlajših" tiskano 10 posebnih izdanja (otisaka) dječje pjesničke kreativnosti. U 30 pak godina izlaženju (prema navodima B. Pažur u istom tekstu) objavljeno je 1079 dječjih pjesama 835-ero autora. U novije doba, unutar rubrika "Suvremena kajkavska književnost", ili "Dječja književnost" Kaj najčešće donosi izbore s recentnih smotri dječjega kajkavskoga pjesništva, poput onih u Sv. Ivanu Zelini, Zlataru (*Zbor malih pjesnika*), Ivancu... Obrada slojevite dječje kajkaviane dosad je organizirana i unutar sljedećih rubrika: "Popjevke najmlajših", Izbor iz kajkavske poezije, Suvremena hrvatska kajkavska književnost, Iz hrvatske (staro)kajkavske baštine, Glazba, folklor, običaji, Osvrti, recenzije, Kronika kajkaviana.

U esejističkom medaljonu "Nekoliko naznaka o dječjoj kajkavskoj dijalektalnoj lirici", na "složenost pristupu" dječjoj kajkavskoj lirici ukazao je Ivo Kalinski, naznačivši raspon u kojem se ostvaruje njen poetski svijet, tada zelinskog reci-

³ Usp., B. Pažur: "Dječje kajkavsko pjesništvo u časopisu Kaj – književni korpusi i metodološke naznake", u knjizi: "200 godina kajkavske dječje književnosti", Zbornik radova sa znanstvenoga skupa, Zagreb, 10. studenoga 1999.; nakladnici: Varteks d.d., Tiskara Varaždin i Kajkaviana – Golubovec, Donja Stubica.; Varaždin – Donja Stubica 2001.

⁴ Ivo Šuste i Stjepan Draganić, uz suradnju Vladimira Oštrića i Jasne Lay: *Analitična informacija o časopisu Kaj i posebnim izdanjima (1968-1977). Posebno izdanje Kajkavskoga spravišća, Zagreb 1977.*

talnog pjesništva, i to od “deskripcije...motiva” do “simbolike poetskog izraza”, koji se “svijet pred nama otvara problemskim alternacijama”.⁵ Taj esej, kao i onaj “Opravdanost ili razbijanje shematične formule” (1973.)⁶ istoga autora vjerojatno su najcitiraniji tekstovi vezani uz dječju kajkavianu, pogotovu ulomak o oživljavanju kajkavske riječi općenito (koje se ne iskazuje kao “egzotični egzercir, već kao kvalitativni ikvantitativni dio fundusa nacionalne kulture”.

Slijedom objavljivanja kajkavske literature, značajan je u Kaj u i tematski *korpus studija i članaka o kulturološkom statusu hrvatske knjige, povijesti knjigotiskarstva* (knjižara i knjigovežnica), manje poznatoga knjižnoga blaga, osobito iz pera dr. sc. Alojza Jembriha, mr. sc. Ivana Zvonara, ing. Tatjane Puškadija Ribkin, dr. sc. Zvonimira Bartolića...

Neizbrojiv je i korpus tzv. *interferentnih tekstova* – u kojima su kajkavski književni ulomci (interpolacije, citatnosti), među ostalim, ilustracije “duha vremena” (primjera poput epistolarnе literature u člancima Ladislava Šabana “Iz kajkavskog dopisivanja 18. stoljeća”, I, II, Kaj 3,1983. i Kaj 3, 1984.).

U tematskim bibliografijama časopisa Kaj za samo prvih 15 godina izlaženja (od 1968. do 1983.) evidentiran je književni kajkavski korpus od 1.260 tekstova/ bibliografskih natuknica (provjerljiv i izbrojiv, dakle, pouzdan samom tom objavom). *Sveukupno, približno 2.500 književno-jezičnih bibliografskih jedinica u 40 godišta časopisa Kaj!*

Napomenimo kako je Kaj do 1978. izlazio u 12 brojeva /pa i svezaka/ godišnje, 1973. čak s 13 svezaka (od kojih je posljednji oprezno označen kao 12a); od 1978. do 1991. uglavnom, prosječno, u pet, a od 1991. izlazi u 6 brojeva i 4 sveska godišnje.

Slijedom afirmativnoga Draganićevog koncepta spram umjetnine kajkavskoga književnog jezika (od tematskih brojeva, panorama, cjelina, antologija) – Kaj nastavlja i razgranjuje taj dobro postavljeni sustav u rubrikama: *Suvremena kajkavska književnost, Dječje kajkavsko pjesništvo, Književno-jezične korelacije, Iz (staro)kajkavske baštine, Jezičnica kajkaviana, Kaj & ča, Kajkavski prijevodi, Zagrebačke teme, Ljudi i krajevi – duhovni krajobraz...*

⁵ Ivo Kalinski: *Nekoliko naznaka o dječjoj kajkavskoj dijalektalnoj lirici*, Kaj, V, br. 1,1972, str. 22-25, uz izbor. Usp. također: I. Kalinski: *Anatomija kmice ili umjetnina teksta – zanos i tjeskoba*, Mala biblioteka “Dragutin Domjanić” Pučkog otvorenog učilišta Sv. Ivan Zelina, 2004.

⁶ I. Kalinski, Kaj VI, br. 7, 1973.

SUVREMENI KNJIŽEVNI NATJEČAJI

Želeći sa suvremenoga stajališta reafirmirati kajkavski kontinuitet književnih žanrova, suvremeni kajkavski književni funkcionalni stil, Kaj dodatno i tradicionalno, od 2000. nadalje – unutar filološkoga programa svoga nakladnika Kajkavskoga spravišća “Jezičnica kajkaviana” – raspisuje tri književna natječaja: za kratku kajkavsku prozu, za kajkavske književne radove učenika srednjih škola RH, te natječaj za hrvatski književni putopis (proširujući u ovom posljednjem književni jezični izbor na čakavštinu i štokavštinu, a suradnički krug na onaj izvan domovine). Posljednji su 2008./2009. godine raspisani već: 7. natječaj za srednjoškolske književne radove, 5. za kratku kajkavsku prozu i 3. za putopis.

Podsjetimo, *Natječaj za kajkavske književne radove učenika srednjih škola RH* – jedini takve vrste u nas zbog kreativne upućenosti na srednjoškolsku mladež (ne samo) kajkavskoga govornoga područja – tradicionalno raspisuje časopis Kaj i njegov nakladnik Kajkavsko spravišće unutar programa “Jezičnica kajkaviana” (od godine 2002., Kaj 3, str. 116)). Cilj je Natječaja i Jezičnice podržati kontinuitet književne kreativnosti mladih na materinskom jeziku i nakon osnovnoškolske dobi, te - uz razvijanje kulture pisane i govorene riječi – suvremeniji pristup kajkavskom umjetničkom znaku. *Sveukupno je, u šest natječaja (od 2002. do 2008.) prispjelo 655 kajkavskih radova rezultirajući objavom u Kaju 89 najboljih ostvarenja 82 učenika iz 68 srednjih škola RH.* Pod mentorstvom svojih profesora, uz počesto visoke estetske dosegе kajkavskih pjesničkih i prozних radova, srednjoškolci nam podaruju neprocjenjivo bogatstvo i brojnost kajkavskih zavičajnih idioma (raznolikih lokalnih govora), prosječno – 30-ak u svakom natječaju.

Uz suvremenu reafirmaciju kajkavskoga književnog kontinuiteta i prozne vrste, Kajeв natječaj *za kratku kajkavsku prozu* (prvi put raspisan 2000., u br. 3-4, str. 144) afirmirao je i uzoran broj suvremenih (kajkavskih) pisaca.

Vrlo primjeren odaziv respektabilnih književnih identiteta najnovijem – svehrvatskom – *natječaju za književni putopis* (raspisanom 2006., Kaj, br.4, str. 128) potvrđen je već u samo dvije njegove provedbe (u zajedničkoj organizaciji Kajkavskoga spravišća, Udruge za kulturno stvaralaštvo “Franjo Horvat Kiš” i Općine Lobar), u sklopu novopokrenutih Dana Franje Horvata Kiša (u Loboru). Univerzalnost i duhovna mjera zavičajnosti, uz poštivanje književnoga nasljeđa F. Horvata Kiša i drugih, te poticanje suvremene putopisne beletristike – osnovna je svrha natječaja. Nositelj ideje projekta “Hrvatski književni putopis” ugledni je povjesnik hrvatske književnosti i dopredsjednik Kajkavskoga spravišća prof. dr. sc. Joža Skok. Kajkavsko spravišće – čiji je predsjednik akademik Miroslav Šicel, ujedno i autor disertacije o Franji Horvatu Kišu - organizator je i pokrovitelj stručno-znanstvenoga dijela Dana (putopisnoga natječaja i trijenalnog znan-

stvenog skupa).

Opsežan i temeljni jezični tematski korpus materinskoga kajkavskoga jezika u *Kaju* neodvojiv je od onoga književnoga – čineći s njim, u sadržajnom smislu, sukladno područje (razlučivo jedino i većinom u metodološko-strukturnom i rubričnom pogledu). Tako časopis, kontinuirano tijekom godine, sve od 2002., provodi *natječaj za dijalektološka istraživanja i opis nedovoljno istraženih zavičajnih idioma, lokalnih govora - s čestim primjerima* i u književnoj uporabi.

Rezultati programa kulturološkog povezivanja temeljem srodne sudbine materinskoga jezika, a koje provodi Kajkavsko spravišće (poput onih Kaj & ča: prožimanja i perspektive, Hrvatski književni putopis, Jezičnica kajkaviana, Tribina...) redovito se objavljuju u časopisu Kaj.

Estetski dosezi suvremenoga kajkavskog književnog umjetničkog znaka – s 40-ak autora – (u redovitim i posebnim izdanjima) sadrže i odzrcaljuju razinu književne matice štokavsko-standardizacijske jezične podloge, i to ravnopravnom uklopljenošću u jedinstveni joj korpus suvremene hrvatske književnosti.

THE INCENTIVE ROLE OF THE KAJ PERIODICAL IN THE REHABILITATION
AND RE-ESTABLISHMENT OF CONTEMPORARY NEW KAJKAVIAN
LITERATURE

By Božica Pažur, Zagreb

Summary

In its forty years of magazine continuity the primary role of KAJ has been to witness the Kajkavian literature continuity – by mirroring the state of the spirit and language in our modernity. It is essential to stress this fact by taking into consideration the conceptual and literary/historical fact of KAJ's scientific and publicist dealing with the overall artistic, linguistic and cultural/historical background, and the identity of all Croatian Kajkavian areas: the many-layered semantic field of the interrogative/relative pronoun kaj, with all that makes the Kajkavian language what it is and from what it has originated from.

The literature's starting point is emphasized in KAJ's subtitle determinant as a periodical for literature, art, culture in a hierarchical setting, therefore by dealing with matter by starting from the narrower and proceeding to the wider (this is evidenced by the initial position of the UDK number indicating: Croatian literature).

Since 1968 when it was started as a periodical for culture and education by Stjepan Draganić, respectable literature/history analysts and bibliographers singled out in KAJ thematic cycles of older and newer Kajkavian literature (along with the historical and artistic), as the foundation for its editing concept.

The period of Croatian/Kajkavian literature reestablishment of values/restoration, especially the contemporary Kajkavian poetry movement – coincides exactly with the time when periodical KAJ was established.

We can follow up with the continuity of Kajkavian language style in the KAJ periodical in its primary and secondary corpus of written texts; from various genre realization of artistic Kajkavian-based literature (poetry/children's poetry; prose texts: novel fragments, novels, short stories, short prose, essays, itineraries; plays; sketches, notes, anecdotes; linguistic and historical documents) to the secondary written texts corpus of literary and linguistic papers, studies and articles on the said topic.

On the track of Stjepan Draganić's affirmative concept in respect to Kajkavian literature artistic quality (from thematic issues, panoramas, complexes, anthologies) – KAJ continues and diversifies this well set system into sections.

Wishing to re-establish the Kajkavian continuity of literary genres from a contemporary point of view, KAJ has made it an additional and now traditional task since 2002 onwards to invite writers to participate in writing short prose in Kajkavian, pupils of secondary schools in the Republic of Croatia to write literary works in Kajkavian, and there is also a competition for the best Croatian travel writing (extending this third competition as to the literary language choice also to Čakavian and Štokavian).

Key words: KAJ – journalistic and conceptual continuity, Croatian Kajkavian literature continuity: literary anthologies, panoramas, selected writings, thematic entireties, columns, call for literary works